

POSTANOWIENIE

Dnia 16 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Elżbieta Karska

w sprawie z powództwa P. sp. z o.o. z siedzibą w W. następcy prawnego U. sp. z o.o. z siedzibą w W.

przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 16 października 2024 r.

na skutek skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 20 czerwca 2023 r., sygn. VII AGa 209/23

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od P. sp. z o.o. z siedzibą w W. następcy prawnego U. sp. z o.o. z siedzibą w W. na rzecz Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia odpisu niniejszego postanowienia do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: „Prezes UOKiK”) decyzją z dnia 17 lipca 2019 r. o numerze: (...) na podstawie art. 23b ust. 1 ustawy

z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. 2019, poz. 369, dalej: „u.o.k.k.”) w związku z art. 33 ust. 6 ww. ustawy, po przeprowadzeniu postępowania, uznał określone wzorce postanowień umowy, stosowane przez U. Sp. z o.o. z siedzibą w W. za niedozwolone w rozumieniu art. 385¹ § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz.U. 2018, poz. 1025 ze zm.), co stanowi naruszenie art. 23a u.o.k.k. oraz zakazał ich wykorzystywania. Ponadto na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 3 w związku z ust. 7 pkt 1 u.o.k.k. oraz art. 33 ust. 6 tejże ustawy Prezes UOKiK nałożył na U. Sp. z o.o. z siedzibą w W. kary pieniężne, zaś na podstawie art. 23b ust. 2 u.o.k.k. obowiązek usunięcia trwających skutków naruszenia zakazu wykorzystywania postanowień wzorca umowy uznanych za niedozwolone, m.in. poprzez doręczenie listem poleconym imiennie adresowanej informacji o uznaniu określonych w decyzji wzorców umów za niedozwolone i informacji o tym, że są bezskuteczne wobec konsumentów. Zobowiązał też U. do poinformowania konsumentów o przysługującym im prawie do uzyskania zwrotu opłaty pobranej za dodatkowe świadczenia wykonane w ramach realizacji serwisu oraz za nieuzasadnione wezwanie technika.

Sąd Okręgowy w Warszawie Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów wyrokiem z dnia 23 listopada 2022 r., sygn. akt XVII AmA 41/19 uchylił zaskarżoną decyzję w zakresie dwóch punktów i nie stwierdził, że w obu tych punktach została ona wydana bez podstawy prawnej albo z rażącym naruszeniem prawa, zaś w pozostałej części oddalił odwołanie i zasądził od powódki kwotę 720 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Apelację od powyższego orzeczenia wniósł powód zaskarżając je w części dotyczącej niestwierdzenia, że decyzja została wydana bez podstawy prawnej, w zakresie oddalenia odwołania oraz kosztów zastępstwa procesowego. Sąd Apelacyjny w Warszawie VII Wydział Gospodarczy i Własności Intelektualnej wyrokiem z dnia 20 czerwca 2023 r., sygn. akt VII AGa 209/23 zmienił zaskarżony wyrok w całości i nadał mu nowe brzmienie polegające na uchyleniu dwóch punktów, tj. punktu II podpunktu 3 oraz punktu III podpunkt 7, nie stwierdził, że zaskarżona decyzja w tym zakresie została wydana bez podstawy prawnej lub z rażącym naruszeniem prawa, oddalił odwołanie oraz apelację powoda w pozostałym zakresie i zasądził koszty postępowania w wysokości 720 zł od U.

Sp. z o.o. z siedzibą w W. na rzecz Prezesa UOKiK, tytułem zwrotu kosztów procesu, zaś 540 zł tytułem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym. Od powyższego wyroku powód wniósł skargę kasacyjną zaskarżając go w części dotyczącej oddalenia odwołania, apelacji i zwrotu kosztów procesu, a także zwrotu kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest środkiem zaskarżenia przysługującym od prawomocnych orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych. Skarga kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy nie może leżeć wyłącznie w interesie skarżącego, lecz musi być uzasadnione ważnymi kategoriami interesu publicznego, w tym potrzebą zapewnienia jednolitej wykładni i stosowania prawa (art. 183 ust. 1 Konstytucji RP). Wyłączną podstawą oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania są wskazane we wniosku o jej przyjęcie przyczyny kasacyjne wraz z uzasadnieniem (art. 398⁹ § 2 k.p.c.) oraz okoliczności, które Sąd Najwyższy zobowiązany jest brać pod uwagę z urzędu na każdym etapie postępowania (art. 398¹³ § 1 pkt 3 k.p.c.).

W treści skargi kasacyjnej powódka wniosła o przyjęcie jej do rozpoznania ze względu na trzy istotne zagadnienia prawne, z których ostatnie zawiera dwa dodatkowe zagadnienia szczegółowe.

Co do istotnego zagadnienia prawnego to podkreślić należy, iż zgodnie z orzecznictwem oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. wymaga wykazania, że określony przepis prawa, będący źródłem poważnych wątpliwości interpretacyjnych, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych.

Sąd Najwyższy zgadza się też z twierdzeniem, że wątpliwości i rozbieżności należy przytoczyć przedstawiając ich doktrynalne lub orzecznicze źródła oraz, że konieczne jest też wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen

prawnych, a także niezbędne jest przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej.

Powołanie się na omawianą przesłankę wymaga również wykazania, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania na czym polegają wątpliwości związane z jego rozumieniem oraz przedstawienia argumentacji świadczącej, że wątpliwości te mają rzeczywisty i poważny charakter, nie należą do zwykłych wątpliwości, które wiążą się z procesem stosowania prawa.

Ponadto, ze względu na publicznoprawne funkcje skargi kasacyjnej, skarżący powinien wykazać celowość dokonania wykładni konkretnego przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej.

Pierwsze, z wymienionych w treści niniejszej skargi kasacyjnej, istotne zagadnienie prawne to pytanie: czy art. 23b ust. 2 u.o.k.k. przyznaje Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kompetencję do nałożenia w decyzji o uznaniu postanowienia wzorca umowy za niedozwolone i zakazującej jego wykorzystywania, na przedsiębiorcę będącego adresatem tej decyzji, obowiązku zapłaty na rzecz konsumentów określonych kwot pieniężnych lub dokonania na ich rzecz innego świadczenia o wartości majątkowej (tzw. rekompensata publiczna)?

Sąd Najwyższy stoi na stanowisku, że wskazane zagadnienie prawne jedynie pozornie buduje wątpliwości co do sposobu stosowania i interpretacji wymienionego przepisu. Sąd Najwyższy nie dostrzega też istotnych rozbieżności w orzecznictwie sądów ani nie podziela sposobów interpretacji, powodujących rzekome wątpliwości, podobnie jak nie dostrzega związku wskazanych orzeczeń z istotą sprawy czy zagadnień prawnych przedstawionych w treści wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. W konsekwencji Sąd Najwyższy nie zgadza się zatem z wnioskowaniem powoda i nie podziela wątpliwości co do argumentacji przemawiającej za przyjęciem skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Co do kwestii rekompensaty publicznej to powód nie wykazał rozbieżności w orzecznictwie, które uzasadniają dodatkowe stanowisko Sądu Najwyższego w tej sprawie. Sąd Najwyższy zgadza się ze stanowiskiem pozwanego, że w niniejszej sprawie skutkiem naruszenia ustawy, poprzez stosowanie klauzul abuzywnych,

było pobieranie abonamentu w podwyższonej wysokości oraz pobieranie opłat za wizyty technika, a zatem usunięcie tych skutków, by mieć pełny zakres, musi obejmować zwrot nienależnie pobranych kwot. Ponadto, usunięcie tych skutków, do czego uprawniony jest Prezes UOKiK, w naturalny i oczywisty sposób może polegać na zwrocie tych środków pieniężnych. Ta prosta literalna wykładnia przepisu art. 23b ust. 2 u.o.k.k. uzasadnia nałożenie w decyzji kwestionowanego przez powoda środka prawnego. Przepis ten jest wyraźnie sformułowany (orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z 14 czerwca 2006 r., K 53/05), a wykładnia tego przepisu nie wykorzystuje domniemania objęcia upoważnieniem materii w nim nie wymienionych (orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z 23 marca 2006 r., K 4/06) i nie stosuje analogii. Należy mieć na uwadze szeroką formułę usunięcia skutków i otwarty katalog tych środków poprzez użycie w przepisie sformułowania „szczegółności”. Dlatego zdaniem Sądu Najwyższego powód nie przedstawił własnej, logicznej propozycji interpretacji, ale także nie wykazał iż odpowiedzi na wątpliwości nie mogą być wyjaśnione za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów. Z tych względów w/w pytanie nie spełnia wymogów stawianych przesłankom skargi kasacyjnej.

Co do kolejnej kwestii wymienionej wśród przyczyn kasacyjnych, powód wskazał, jako istotne zagadnienie prawne następujące pytanie: czy przepis art. 746 k.c. w zakresie, w jakim przyznaje prawo wypowiedzenia zlecenia z ważnego powodu, znajduje zastosowanie do umowy o świadczenie usług telekomunikacyjnych?

Co do tej kwestii to Izba Cywilna Sądu Najwyższego już się wypowiedziała i treść uchwały z 7 maja 2009 r., III CZP 20/09 znalazła odzwierciedlenie w literaturze, treści skargi oraz odpowiedzi pozwanego. Sąd Najwyższy nie widzi zatem potrzeby pogłębiania tej analizy i stoi na stanowisku podobnym do Sądu Apelacyjnego wyrażonym w treści uzasadnienia (s. 94) do zaskarżonego wyroku. Stanowisko to pozostaje aktualne i nie było przedmiotem sporu, zaś Sąd Apelacyjny dokładnie przeanalizował jego treść zarówno przed jak i po zmianie prawa telekomunikacyjnego.

Jako trzecie istotne zagadnienie prawne wśród przyczyn kasacyjnych powód wymienił pytanie: czy przedsiębiorcy przysługuje na podstawie art. 385¹ k.c., prawo

swobodnego wypowiedzenia konsumenckiej umowy zawartej na czas nieoznaczony? Przy czym pytanie to zawiera jeszcze dwa szczegółowe pytania następującej treści:

- czy przepis art. 385³ k.c. zawierający tzw. klauzule szare, z uwagi na swój charakter prawny, mogą pełnić funkcję przepisów wyjątkowych wobec innych przepisów prawa cywilnego?

- czy przepis art. 385³ pkt 15 k.c. nakazuje w razie wątpliwości uznawać za abuzywaną klauzulę, która przewiduje prawo przedsiębiorcy do swobodnego wypowiedzenia umowy zawartej na czas nieoznaczony z zachowaniem stosownego terminu wypowiedzenia?

W tym wypadku, podobnie jak i w poprzednich zagadnieniach wskazanych przez powódkę, Sąd Najwyższy nie dostrzega potrzeby dodatkowego wypowiedania się, bowiem istniejące w literaturze i orzecznictwie stanowiska są jednoznaczne, a zarazem wystarczające dla potrzeb rozstrzygania także w tej sprawie. Zawierają też wyczerpujące odpowiedzi, które Sąd Apelacyjny szeroko przytoczył w treści uzasadnienia. Tym samym Sąd Najwyższy zgadza się z tym stanowiskiem, jednoznacznie rozwiniętym w treści uzasadnienia, a sprowadzającym się do logicznego wniosku, iż w razie wątpliwości uważa się, że niedozwolonymi postanowieniami umownymi są te, które w szczególności zastrzegają dla kontrahenta konsumenta uprawnienie wypowiedzenia umowy zawartej na czas nieoznaczony, bez wskazania ważnych przyczyn i stosownego terminu wypowiedzenia.

Odnosząc się do repliki powódki na odpowiedź pozwanego na skargę kasacyjną, która wpłynęła w dniu 8 lutego 2024 r., Sąd Najwyższy chce podkreślić, że zapoznał się z jej treścią, ale nie wniosła ona dodatkowych argumentów, które mogłyby przekonać co do przyjęcia jej do rozpoznania.

Podsumowując kwestię argumentacji na rzecz przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania Sąd Najwyższy stwierdza, że przedstawione przez powódkę zagadnienie prawne nie są na tyle istotne, aby mogły wpłynąć na zmianę interpretacji przepisów prawa, a tym samym mogły doprowadzić do zmiany treści decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w przedmiotowej sprawie. Choć wymienione w treści skargi kasacyjnej orzeczenia i stanowiska

doktryny mogą być interesującą polemiką naukową, a nawet wskazówką dla ustawodawcy w procesie legislacyjnym, to na potrzeby niniejszej sprawy nie spowodują zmiany interpretacyjnej, która wpłynie na treść prawomocnych orzeczeń. Zdaniem Sądu Najwyższego prezentowane treści wykładni mają charakter w większym stopniu postulatów ze strony powódki, ale ich właściwym adresatem powinien być ustawodawca, a nie Sąd Najwyższy. W pierwszej kolejności bowiem należałoby dokonać zmian ustawowych, a dopiero potem proponowana interpretacja mogłaby być przedmiotem wykładni Sądu Najwyższego. Na dzień wydawania decyzji i orzekania w przedmiotowej sprawie, stan prawny będący ich podstawą, nie budził opisanych w treści skargi kasacyjnej wątpliwości.

Sąd Najwyższy chce także podkreślić, że obszerność i zawartość wywodów przedstawionych w treści skargi kasacyjnej, nie wpływają na ocenę dokonywaną w trakcie przedsądu. Istotna jest zasadność rozbieżności w doktrynie lub orzecznictwie, a tej powód nie wykazał na tyle przekonująco, aby Sąd Najwyższy widział potrzebę dodatkowej wykładni przepisów prawa, które jego zadaniem zostały prawidłowo zastosowane przez sądy niższych instancji.

W przedmiotowej skardze kasacyjnej Sąd Najwyższy nie dostrzega związku między wątpliwościami powódki na tle powołanego stanu prawnego, a wymienionymi orzeczeniami Sądu Najwyższego. W konsekwencji nie przekonuje to do potrzeby wypowiedzania się przez Sąd Najwyższy co do wskazanych pytań prawnych, bowiem zastosowanie kary przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów było zasadne, celowe i oparte na właściwej podstawie prawnej. Co do istoty zagadnienia i samej treści skargi, to skarżący jedynie polemizuje ze stanowiskiem jednolicie wyrażonym przez oba orzekające w sprawie sądy powszechne, a sam fakt, że nie zgadza się z wyrokiem sądu, nie jest wystarczającą przesłanką do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i dlatego wniosek w tym zakresie nie mógł być uwzględniony.

Sugerowana potrzeba dodatkowego wypowiedzenia się może mieć miejsce w formie opracowania naukowego lub glosy do wyroku. Pisma procesowe, w tym replika powódki na odpowiedź pozwanego na skargę kasacyjną, która wpłynęła do Sądu Najwyższego 8 lutego 2024 r. nie są instrumentem procesowym służącym przekonywaniu Sądu Najwyższego do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Podobnie jak nie służy temu celowi ocena wyroku Sądu Najwyższego wydanego w innej sprawie. W tym przypadku pełnomocnik powódki w piśmie z dnia 19 lipca 2024 r., które wpłynęło do Sądu Najwyższego 24 lipca 2024 r. zawarł zarzuty pod adresem wyroku Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2024 r., II NSKP 43/23, w postaci braku kompleksowej analizy prawnej (k. 260) na temat dopuszczalności stosowania rekompensaty publicznej, zawartej w uzasadnieniu. Postawiono też zarzut, że „Sąd nie przeprowadził pogłębionej analizy prawnej, której (...) przedmiotowe zagadnienie bezwzględnie wymaga” (k. 261). Sąd Najwyższy zwraca uwagę na to, że miejscem oceny orzeczeń sądów wszelkich instancji są opracowania naukowe, a nie pisma procesowe składane w innych sprawach toczących się przed Sądem Najwyższym.

Ponadto odpowiedzi na wszelkie wątpliwości w zakresie stosowania rekompensaty publicznej zostały zawarte w uzasadnieniu Sądu Apelacyjnego sporządzonym do zaskarżonego wyroku. Sąd Najwyższy z wielką uwagą zapoznał się z tym uzasadnieniem. Jego wnikliwość, sposób argumentacji i powołana doktryna w pełni przekonują do tego, że odpowiedzi na wskazane w treści skargi kasacyjnej wątpliwości, zostały wyjaśnione. Kwestia dopuszczalności rekompensaty publicznej została szczegółowo opisana choćby na s. 110 uzasadnienia Sądu Apelacyjnego (k. 57). Stanowisko to jest klarowne i przekonuje Sąd Najwyższy do tego, że nie ma potrzeby dodatkowego wypowiedzania się, choćby ze względu na ekonomikę procesową, która nadmiernie przedłużyłoby postępowanie w tej sprawie.

Sąd Najwyższy chce też podkreślić, że zapoznał się z pismem powódki z dnia 17 września 2024 r., które wpłynęło do Sądu Najwyższego 20 września 2024 r. oraz załączonym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie, XVII Wydziału Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 16 września 2024 r. sygn. akt XVII AmA 5/23. W ocenie Sądu Najwyższego pozostają one bez wpływu na decyzję dotyczącą przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 20 czerwca 2023 r., sygn. akt VII AGa 209/23.

Mając powyższe na uwadze należy podkreślić, że zawarte w treści skargi kasacyjnej pytania prawne nie są na tyle istotne, aby Sąd Najwyższy musiał się w

tej materii dodatkowo wypowiadać, a stosowanie wymienionych przepisów nie budzi wątpliwości.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. i art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 590 ust. 2 PZP oraz § 14 ust. 2a pkt 1 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1935).

JW.

r.g.